

lige bliver et underordnet eller vel endog forsvindende Moment. Dette turde være den nuværende danske Rets Anskuelse om disse Forhold, og saa troer jeg, at det ikke er uden Føie, naar en æret Taler igaar henfæstede et Vink om, at Forpagtningscontracter paa 50 Aar ifølge deres eget Væsen maae antages at indeholde Berettigelse for Forpagteren til Fremforpagtning; thi jeg skal henstille til enhver praktisk Mand, om Noget vil kunne indlade sig paa et Retsforhold af saadan Barighed, med et Tidmaal, der gaaer ud over en Generations Levetid, uden at betinge sig Afstaaelsesret, og jeg holder mig overbeviist om, at han vil være enig med mig i, at der kan møde Tilfælde i denne lange Tid af 50 Aar, hvor det vil være ikke alene ønskeligt, men nødvendigt for en Mand, at han maa rive sig selv op med Rode fra den Egn, hvor han havde fæstet Bo, og hvor der ikke kan være Tale om, at han kan lade sin Drift besørge ved en Bestyrer. Hele hans Velsærd kan berøse paa, at han kan realisere sit hele Gie, at han kan tage bort med sig, naar han flytter, hvad han har begravet i Jorden. Og vil man maafee sige, at efter Loven af 1792 kan Manden jo i slikt Fald opsiges, saa svarer jeg: Ja, men han kan ikke flytte bort med sig, hvad der burde være hans retmæssige Gie, eller hvad han ialfald burde kunne fordræ Erstatning for. Havde man i dette Forhold de Regler, som findes i Loven af 1861, og som allerede delvis fandtes i den gamle Fæstelovgivning, om Erstatning til den bortdragende Fæster for, hvad der var anvendt paa Jorden, saa vilde Spørgsmaalet ganske vist være af mindre praktisk Betydning; men man maa husse paa, at Loven af 1792 ikke kjender saadanne Regler; den stiller i saa Henseende Godseieren aldeles frit overfor Bonden, og lader det berøse paa mulig Overenskomst imellem dem, hvorledes Forpagterens Vilkaar i slikt Fald skulle være. — Min ærede Sidemand (Ordføreren) har allerede idag slaaet paa — og har maafee taget Anledning dertil af en Samtale med mig — at den Mand, som skrev Forordningen af 1792, havde Forbilleder i en Retsforfatning, som om den end ikke var kongerigst dansk, saa dog

var dansk, nemlig i den Slesvigffe. I Slesvig har man altid kjendt, og vel at mærke ved Siden af Arvefæstet, Arveforpagtninger med Berettigelse for Forpagteren til at overdrage til Andre i sin Elægt og udenfor samme. Forhold af denne Natur, der i Reglen stiftes paa en Families Liv, men undertiden ogsaa ved et længere Tidrum begrænde Arveforpagtninger, var Christian Newentlow fortrolig med; thi netop Aaret, før han indtraadte i Rentekammeret, vare disse Slesvigffe Arveforpagtninger blevne ordnede ved en Resolution af 29de November 1783, der kan neppe være Tvivl om, at disse Arveforpagtninger have været hans Mønstre og Forbilleder. — Jeg troer, efter hvad jeg saaledes har udviklet, at man med nogen Føie vilde kunne sige, at Ordene idetmindste tale ligesaa meget for den ene som for den anden Anskuelse, og naar de sees i Belysning af Datidens og selv i Belysning af Nutidens Retsanskuelser, maatte det vistnok blive Resultatet, at den omhandlede Overdragelsesret var Noget, som laa i Contractens Væsen. Saaledes vilde Sagen staae, dersom vi ikke havde yderligere Oplysning om disse Ordts virkelige Betydning. Nu vil imidlertid det ærede Thing vide, at Udvalget har den store Fortjeneste, fuldstændigt at have belyst dette Forhold. Udvalget har fremdraget den gamle Forestilling og den kongelige Resolution, og har derved — jeg skjønner idetmindste ikke rettere — bragt det til Evidens, at Meningen med disse Ordts Optagelse netop har været den, at sikkre Forpagteren Berettigelse til Afhændelse. Jeg er i saa Henseende enig med den Fleerhed af Udvalget, som i Betænkningen har udtalt, at det „ikke er let at see, hvad der skulde have fremkaldt dette Tillæg, naar det ikke var Meningen, at der derved netop gives Forpagteren en Ret, som han ikke maatte kunne fraskrive sig, dersom Forpagtningen overhovedet skulde kunne træde istedetfor en Fæstecontract.“ Dette Sund har paa en ganske vidunderlig Maade stadfæstet Rigtigheden af hiin Ordts Fortolkning: „I Overensstemmelse med Contracten“, det vil sige, i Overensstemmelse med Contractens naturlige Væsen, saaledes at Bonden ikke er berettiget til at fraskrive sig saa-